

Julian Sulowski

"Biblische Unterweisung : Handbuch zur Auswahlbibel „Reich Gottes"", t. 4, wyd. Hubert Fischer, oprac. Gabriele Miller, München 1973 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/3, 223-224

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

profesorowie czy wykładowcy katechetyki, jak i ich słuchacze, których szczególnie interesuje problem młodzieży. Może bowiem powstać pytanie, czy nie zachodzą podobne zjawiska wśród młodzieży u nas i jak wobec tego przekazywać jej objawienie Boże.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Biblische Unterweisung. Handbuch zur Auswahlbibel „Reich Gottes”, tom IV wydał Hubert Fischer, opracowała Gabriela Miller,, München 1973, Kösel-Verlag, s. 304.

Pozycja zamyka czterotomowy komentarz do wypisów tzw. Biblii szkolnej *Reich Gottes*. Obejmuje ona perykopy Nowego Testamentu, poczynawszy od ewangelii o męce Jezusa, poprzez wydarzenie paschalne i dzieje młodej wspólnoty Kościoła, aż do wybranych perykop Apokalipsy. W tekście komentarza autorka podaje odnośniki do innych Biblii szkolnych, stosowanych w krajach języka niemieckiego, aby mogły z niego korzystać jak najszersze rzesze nauczycieli religii.

Układ tomu czwartego różni się od poprzednich¹ tylko w niektórych szczegółach. W tomach poprzednich element liturgiczny jeszcze istniał, choć niewystarczająco. W tomie niniejszym został całkowicie pominięty. Brakuje też związku perykop ze zgrupowaniem eucharystycznym, co niemile zaskakuje czytelnika polskiego.

W czasie pisania książki autorka powinna była dotrzymać kroku rozwojowi teorii katechetycznej w dziedzinie katechezy antropologicznej. Otóż wydaje się, że w omawianym podręczniku elementów katechezy antropologicznej jest za mało. Tak samo powiązanie perykop z życiem Kościoła współczesnego wydaje się niewystarczające. Może autorka zakłada, że problemy te wyłonią się spontanicznie w czasie „pogadanki z uczniami” (*Unterrichtsgespräch*), której w tym tomie daje ona więcej miejsca? Taki domysł nasuwa się na podstawie niektórych „pogadanek”, *Orientierung* i zadań (zob. recenzję tomów poprzednich). Można się dopatrzeć w nich troski zarówno o element antropologiczny, jak i o powiązanie perykop z życiem Kościoła współczesnego, ale dlaczego nie we wszystkich jednostkach tematycznych? Stąd zdanie wydawcy, że autorka przy pisaniu niniejszego tomu w większym zakresie uwzględniła potrzeby dziecka, licząc się ze świadomością uczniów pochodzących ze środowisk zsekularyzowanych, nie znajduje solidnego oparcia w tekście, przynajmniej nie we wszystkich jednostkach. Razi również czytelnika stosowany przez wydawcę termin „wykład” na określenie lekcji religii.

Odnosnie do samego komentarza do perykop Nowego Testamentu nie można wysuwać poważniejszych zarzutów merytorycznych. Autorka w zasadzie starała się uwzględnić powszechnie przyjęte wyniki współczesnej bibliistyki. Dostarcza rzeczowych informacji, koniecznych do poprawnego zrozumienia Nowego Testamentu. Aby lekcja religii nie ograniczyła się tylko do nieangażującego wykładu, G. Miller zaopatrzyła każdą prawie jednostkę w odpowiednią modlitwę. Modlitwy te, zaczerpnięte z Biblii, z liturgii, z pism ojców Kościoła, jak również sławnych ludzi współczesnych, mogą stanowić jeden ze sposobów odpowiedzi uczniów na słowo Boże, jeśli sam nauczyciel religii stanie na wysokości zadania i wytworzy w klasie atmosferę sprzyjającą szczerzej rozmowie z Bogiem. Zresztą nie tylko ten punkt pozostawia autorka inicjatywie nauczyciela. Właściwie w każdej jednostce tematycznej podaje ona elementy do samodzielnego zbudowania lekcji religii według wła-

¹ Por. recenzję tomów I—III w *Collectanea Theologica* 43(1973) z. 3, 234—235.

snej metody. Przy tym nie pomija środków audiowizualnych. Tak np. w jednostce *Namaszczenie w Betanii* proponuje zastosowanie fragmentu musicalu *Jesus Christ Superstar*, pod warunkiem, że dzieci będą zaopatrzone w niemiecki tekst libretta. Wydaje się przeto, że mimo wspomnianych powyżej braków twórczy nauczyciele religii, osobiście zaangażowani w życie Kościoła, mogą owocnie wykorzystać materiał przygotowany przez G. Miller. Podręcznik *Biblische Unterweisung* może więc być dobrą pomocą dla katechetów języka niemieckiego, dopóki nie zostanie zastąpiony przez nowe ujęcie katechezy, stapiające w każdej jednostce tematycznej elementy antropologiczne, biblijne i doktrynalne.

ks. Julian Sulowski SJ, Warszawa

Praktisches Wörterbuch der Religionspädagogik und Katechetik, wyd. Edgar Josef Korherr i Gottfried Hierzenberger, Wien-Freiburg-Basel 1973, Verlag Herder, 1115.

Zarówno pedagogika religijna, jak i katechetyka uprawiają swą refleksję w kontekście określonych i ciągle zmieniających się uwarunkowań czasu. Rezultatem zaś takiego stanu rzeczy jest bardzo bogata literatura. Czytelnik, który nie jest fachowcem w wyżej wymienionych dziedzinach wiedzy, styka się niejednokrotnie w czasie lektury z nową, nieznaną mu terminologią, z nowymi akcentami, które powodują odmienne od dotychczasowego ujęcie zagadnień pedagogiczno-religijnych czy katechetycznych.

Autorzy recenzowanego słownika chcą przyjść z pomocą wszystkim czytelnikom, którzy interesując się rozwojem pedagogiki religijnej i katechetyki zagłębiają się w lekturę z dziedziny wyżej wymienionych nauk. Zamieszczone w słowniku hasła mają wyjaśniać nowe i niezrozumiałe dla niefachowca pojęcia, na jakie on napotyka w trakcie lektury publikacji z zakresu pedagogiki religijnej i katechetyki.

W słowie wstępnym słownika podkreśla się, że jego autorzy mają szczególnie na uwadze tych wszystkich, którzy praktycznie uprawiają działalność religijno-pedagogiczną i katechetyczną. Ich praktyczne zaangażowanie nie pozwala im na wnikliwe i czasochłonne analizy teoretyczne. Mają więc prawo oczekiwać od swych kolegów teoretyków, aby pomogli im poruszać się skutecznie po rozległych terenach wiedzy religijno-pedagogicznej i katechetycznej. Tym też tłumaczy się użycie w tytule słownika przymiotnika „praktyczny”.

Na treść słownika składa się ponad 1600 haseł wyjętych z różnych czasopism specjalistycznych oraz stosowanych w praktyce pedagogiczno-religijnej i katechetycznej. Charakterystyczny jest brak haseł nazwiskowych. W strukturze treści objaśniającej hasła widoczny jest wysiłek autorów słownika przerzucenia pomostu między tradycyjnymi ujęciami a nowymi dążeniami, jakie zachodzą w rozwoju obu interesujących nas dyscyplin naukowych. W objaśnieniu haseł dotyczących działalności religijno-pedagogicznej i katechetycznej uwzględnia się zasadniczo tereny krajów języka niemieckiego.

Przy wielu hasłach, oprócz zwięzłego wyjaśnienia, autorzy dołączają literaturę za pomocą której czytelnik może uzupełnić i pogłębić problematykę dotyczącą treści danego hasła.

Na podkreślenie zasługuje bogaty zestaw literatury, który znajduje się w dodatku słownika (s. 1086—1114). Czytelnikowi, który dzięki inspiracji haseł słownika zapragnie wnikliwszego studium, autorzy proponują do wyboru kilkaset tytułów. Na podstawie analizy lat wydania zamieszczonych tam pozycji bibliograficznych możemy wnioskować, że jest to literatura najnowsza.